

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

SLAVLARDA ÇEVİRİ FAALİYETLERİNİN BAŞLANGICI VE ESKİ SLAVCA ÇEVİRİLERİN ÖZELLİKLERİ

I.1. Kiril ve Metodiy.....	11
I.1.1. Kiril ve Metodiy – İlk Slavca Çevirmenler.....	14
I.2. Slavlarda ilk Çeviri Faaliyetleri.....	16
I.3. Eski Slavca Çevirilerin Özellikleri.....	19
I.3.1. Eski Slav Çeviri Faaliyetlerinin Başlıca Dönemleri.....	19
I.3.2. Eski Slavca Çeviriler Hakkında Genel Bilgiler.....	21
I.3.3. Eski Slavca Çevirilerin Dil Özellikleri.....	23
I.3.4. Bir Metnin Çeviri Olup Olmadığını ve Hangi Dilden Çevrildiğini Belirlemek.....	23
I.3.5. Çevirinin Yapıldığı Metnin Aslını Belirlemek.....	26
I.3.6. Çevirinin Nerede ve Ne Zaman Yapıldığını Belirlemek.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

ESKİ RUSYADA ÇEVİRİ FAALİYETLERİNİN BAŞLANGICI XI. – XIII. YÜZYILIN İLK ÇEYREĞİ KİEV RUSYASINDA ÇEVİRİ

II.1. Çeviri Türleri.....	29
II.1.1. Dini Çeviriler.....	30
II.1.1.1. Kutsal Kitap Çevirileri.....	30
II.1.1.1.1. Eski Ahit Çevirileri.....	30
II.1.1.1.2. Zebur Çevirileri.....	32
II.1.1.1.3. Yeni Ahit Çevirileri.....	33
II.1.1.2. Patroloji (Patristik) Metinleri Çevirisi.....	35
II.1.1.3. Hagiyoğrafya Metinleri Çevirisi.....	36
II.1.1.3.1. Azizlerin Hayat Hikâyeleri.....	36
II.1.1.3.2. Paterikler.....	46

II.1.1.3.2.1. Sina Pateriği	46
II.1.1.3.2.2. Mısır Pateriği	48
II.1.1.3.2.3. Roma Pateriği	49
II.1.1.3.2.4. Natrun Pateriği	50
II.1.1.3.2.5. Alfabetik ve Kudüs Pateriği	51
II.1.1.4. Apokrifler	51
II.1.2. Dünyevi Çeviriler	54
II.1.2.1. Tabiat ve İnsan Hakkında Bilgi Veren Çeviriler	54
II.1.2.1.1. Hristiyan Topoğrafyası	54
II.1.2.1.2. Fizyolog	54
II.1.2.1.3. Şestodnev	56
II.1.2.1.3.1. Basileos'nin Şestodnev'i	56
II.1.2.1.3.2. Severianus'un Şestodnev'i	56
II.1.2.1.3.3. Georgius Pisida'nin Şestodnev'i	56
II.1.2.1.3.4. Yoan Ekzarh'ın Şestodnev'i	57
II.1.2.2. Hikâyeler	58
II.1.2.2.1. Kahraman Hikâyeleri	58
II.1.2.2.1.1. Aleksandriya	58
II.1.2.2.1.2. Yahudi Savaşı Tarihi	60
II.1.2.2.1.3. Digenis Akrit Hikâyesi	61
II.1.2.2.2. Eğitici Hikâyeler	61
II.1.2.2.2.1. Bilge Akir Hikâyesi	61
II.1.2.2.2.2. Varlaam ile Iosafat Hikâyesi	63
II.1.2.2.2.3. Çar Adarian'ın Hikâyesi	65
II.1.2.3. Tarihi Metinler	65
II.1.2.3.1. Georgios Hamartol'un Vakayinamesi	66
II.1.2.3.2. Ioannes Malalas'ın Vakayinamesi	67
II.1.2.3.3. Ioannes Zonaras'ın Vakayinamesi	68
II.1.2.3.4. Constantin Manasses'in Vakayinamesi	69
II.1.3. Dönemin Çeviri Yöntemi	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

XIII. YÜZYILIN İKİNCİ ÇEYREĞİ – XV. YÜZYIL

ARASI RUSYADA ÇEVİRİ

III.1. Ütopik ve Eskatolojik Eserler	72
III.1.1. Hindistan Çarlığı Menkıbesi	72
III.1.2. Şahaişi'nin On iki Rüyası	72
III.2. Apokrifler	72
III.2.1. Romalı Macarius Hikâyesi	72

III.3. Eğitici Hikâyeler.....	74
III.3.1. Stefanit ile İhnilat.....	74
III.3.2. Areopagita.....	75
III.3.3. Diyoetra.....	75
III.4. Dönemin Çevirmenleri.....	77
III.4.1. Dmitriy Gerasimov.....	77
III.4.2. Venyamin.....	79
III.4.3. Vlas İgnatov.....	79
III.4.4. Nikolay Bulev.....	80
III.5. İbranice'den Çeviriler.....	80
III.5.1. Altı Kanatlı.....	80
III.5.2. Sırların Sırrı.....	80
III.6. Yeni Redaksiyonlar ve Derlemeler.....	81
III.6.1. Yunan ve Roma Vakanüvisi.....	82
III.6.2. Yahudi Vakayinamesi.....	82
III.6.3. Tefsirli Paleya.....	83
III.6.4. Aleksandriya.....	83

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

XVI. YÜZYILDA RUSYADA ÇEVİRİ

IV.1. Maksim Grek'in Hayatı.....	85
IV.1.1. Maksim Grek'in Çeviri Faaliyetleri ve Çeviri Hakkındaki Görüşleri.....	88
IV.2. XVI. Yüzyılda Yaşamış Çevirmenler.....	92
IV.2.1. Siluan.....	92
IV.2.2. Nil Kurlyatev.....	92
IV.2.3. Andrey Mihayloviç Kurbski.....	93
IV.3. XVI. Yüzyılda Yapılan Belli-Başlı Çeviriler.....	93
IV.3.1. Troya Savaşının Hikayesi.....	93
IV.3.2. Lehçe'den Yapılan Çeviriler.....	94
IV.3.2.1. Marcin Bielski'nin Vakayinamesi.....	94
IV.3.2.2. Alexander Guagnini'nin Vakayinamesi.....	95
IV.3.2.3. Maciej Strykowski'nin Vakayinamesi.....	95
IV.3.2.4. Yaşamın Ölümle Münakaşası.....	96

BEŞİNCİ BÖLÜM

XVII. YÜZYILDA RUSYADA ÇEVİRİ

V.1. XVII. Yüzyılda Yapılan Belli Başlı Çeviriler.....	103
V.1.1. Altın Anahtar Petro.....	103

V.1.2. Prens Bova.....	104
V.1.3. Melusina.....	105
V.1.4. Yedi Bilge Hikayesi.....	105
V.1.5. Roma Hikâyeleri.....	106
V.1.6. Komik Hikâyeler.....	107
V.1.7. Apofegmat.....	108
V.1.8. Yüce Ayna.....	108
V.2. Antik Edebiyattan Çeviriler.....	109
V.3. İlk Manzum Çeviriler.....	109
V.4. XVII. Yüzyıl Çevirmenleri.....	109
V.4.1. Epifaniy Savinetski.....	111
V.4.2. Evfimiý Çudovski.....	112
V.4.3. Arseniy Grek.....	112
V.4.4. Simeon Polotski.....	113
V.4.5. Karion İstomin.....	114
V.4.6. Fedor Grigoryeviç Bogdanov.....	114
V.4.7. Yuriy Mihayloviç Gibner.....	114
V.4.8. Fyodor Kasyanoviç Gozvinski.....	115
V.4.9. İvan Dorn.....	115
V.4.10. Pyotr Kaşinski.....	116
V.4.11. İvan Gudanski.....	116
V.4.12. Teofan.....	117
V.4.13. Avraamiy Pankratyeviç Firsov.....	117
V.4.14. Stepan Fyodoroviç Çijinski.....	117
SONUÇ	119
KAYNAKLAR	125
1. Kitaplar.....	125
2. Makaleler.....	128
3. Sözlükler.....	130
4. İnternet Kaynakları.....	130
RESİM LİSTESİ	131

ÖN SÖZ

Ağırlıklı olarak arşiv araştırmalarına ve burada incelenen kaynakların tasvirine dayandırılan “Eski Rusya’da Çeviri Faaliyetleri” başlıklı bu kitapta XI. – XVII. Yüzyılları arasındaki Rusya’da çevirinin yeri ve önemini genel hatlarıyla tanıtmayı amaçladık.

Çalışmalarımızı St. Petersburg Rusya Bilimler Akademisi’nin Eski Rusça Elyazmaları Arşivi’nde yürüttük.

Bilimler Akademisi’nin Eski Rus Edebiyat Birimi Müdürü Natalya Vladimirovna Ponyrko’ya; Arşiv Müdürü Vladimir Pavloviç Budaragin’e; değerli bilim adamı Sergey Viktoroviç Denisenko’ya ve özellikle her an yanımda olan Arşiv görevlisi Tatyana Malafeyevska’ya; bu kitabın oluşmasında katkıda bulunan herkese içtenlikle teşekkür ederim...

Leyla Şener
Ankara